

A Pinot Noir szőlőfajta termesztése Kárpátalján

Készítette:	Veres András AIKQ5E levelező tagozat
Belső konzulens:	Dr. Varga Zsuzsanna egyetemi docens, MATE
Külső konzulens:	Sass Krisztián főiskolai tanár, II RFKMF

Szakedolgozatom témája a Pinot Noir szőlőfajta termesztése Kárpátalján, melynek célja a Pinot Noir termesztési lehetőségeinek és sajátosságainak vizsgálata Kárpátalja térségében.

Vizsgálatom helyszínéül a Kárpátalján található Nagymuzsalyi-hegy nyugati lejtőjén fekvő Cotnar Borászat szőlőültetvényét választottam, melynek célja a Pinot Noir fajta területhez való alkalmazkodásának vizsgálata, valamint az első éves vegetációs periódusban a tőkék eredésének, hajtásnövekedésének, egészségi állapotának és a klónok közötti kezdeti különbségek vizsgálatának megfigyelése.

Munkámat 6 részre osztottam, melynek első része tartalmazza a munka tárgyát, célját és a hipotéziseket felállítását. Az alábbi hipotéziseket állítottam fel, melyek alapján a következő következtetések vonhatók le:

1. A Franciaországból importált Pinot Noir oltványok mindegyike sikeresen megeredt az ültetést követően, függetlenül attól, hogy Teleki 5C, SO4 vagy Couderc 3309 gyökéralanya voltak oltva. Ez a hipotézis nem nyert igazolást, ugyanis az összesen 3000 darab Franciaországból érkezett Pinot Noir oltvány nagy része (96,1%) eredményesen megeredt. Összesen 116 darab nem fogant meg az ültetést követően, majd tavasszal további 64 tőke fagykárt szenvedett, így összességében 180 darab oltvány termesztése bizonyult sikertelennek.
2. A Teleki 5C gyökéralanya oltott Pinot Noir tőkék jobban alkalmazkodnak a kárpátaljai Nagymuzsalyi-hegy talaj- és klimatikus viszonyaihoz, mint a SO4 vagy Couderc 3309 alanyokra oltott tőkék. A vizsgálat során a Teleki 5C alanya oltott tőkék túlélési aránya magasabb volt, és a növekedési mutatók, vagyis a hajtáshossz, hajtásszám, levélfelület jobbak voltak, mint a másik két alany esetében, ami azt mutatja, hogy a Teleki 5C alany jobban viseli a középkött, meszes talajt, valamint a kárpátaljai klímát, és nagyobb kezdeti fejlődési eréllyel rendelkezik. Tehát a hipotézis igazolást nyert.

3. A Couderc 3309 gyökéralanyra oltott Pinot Noir tőkék fejlődése a kárpátaljai körülmények között nem különbözik nagymértékben a Teleki 5C alanyra oltott tőkétől az első vegetációs év során. A hipotézis nem nyert igazolást, mivel a megfigyelések szerint a Couderc 3309 gyökéralanyra oltott Pinot Noir tőkék fejlődése sok tekintetében elmaradt a Teleki 5C és SO4 alanyra oltott tőkékétől. Már a telepítés utáni megeredési arányokban is jelentős különbség mutatkozott, hiszen a Couderc 3309 alany esetében 100 tőke nem fogant meg.

4. Az egyéves Pinot Noir tőkék jóval érzékenyebbek a tavaszi fagykárokra a fakadás időszakában, mint más évszak során bekövetkező hideghatásra, és ezek a fagykárok jelentősen befolyásolják a tőke fejlődését és túlélését. A 2025 tavaszán dokumentált fagyhatás következtében összesen 64 tőke szenvedett fagykárt, ezeknél jelentős hajtáselhalás, növekedési visszamaradás, tehát végeredményben teljes elhalás volt megfigyelhető. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a tavaszi fagykárok kritikus kockázati tényezőt jelentenek az egyéves szőlőoltványok fejlődésében és túlélésében, így ez a megfogalmazás igazolást nyert.

A hipotézisek igazolásával és cáfolásával eljutottam a dolgozat második fejezetéhez, ami a témával kapcsolatos szakirodalmi áttekintést tartalmazza. Itt kitértem a Kárpátaljai szőlőtermesztés rövid történetére, a Pinot Noir szőlőfajta eredetére, elterjedésére és termesztésére. Külön figyelmet fordítottam a Pinot Noir klónjainak bemutatására, amely egyesével ismertette a Teleki 5C, az SO4 (Selektion oppenheim 4) és a Couderc 3309 klónokat, majd ezek különböző szempontok szerinti összehasonlítását.

Szakdolgozatom következő része a vizsgálatok módszerei nevet kapta, amely bemutatja az általam kutatott téma helyszínét és idejét. Ezt követi a negyedik fejezet, mely a vizsgálatok eredményeit tartalmazza, melynek célja az volt, hogy meghatározzam a különböző alanyokra oltott tőkék megeredési arányait, növekedési jellemzőit, valamint érzékenységüket a tavaszi fagykárokra. Összesen 3000 darab Pinot Noir oltvány került kiültetésre, egyenlő arányban elosztva a három vizsgált gyökéralany között, vagyis mindhárom alanyra 1000–1000 darab oltvány jutott. A megeredési vizsgálatok alapján az összesített megeredési arány 96,13% volt, amely 2884 darab sikeresen megeredt tőkét jelent.

Szakdolgozatom ötödik fejezete a vizsgált és kutatott anyag összegzését tartalmazza, a következő rész a munkámban a felhasznált irodalomjegyzéket és az utolsó szakasz az általam készített függelékek jegyzékét.

Végeredményképpen elmondható, hogy a magas (96% feletti) átlagos megeredési arány alapján a telepítés technológia színvonala jó, az oltványanyag egészséges és jól előkészített volt. Éppen ezért a jövőbeli telepítések tervezésénél érdemes figyelembe venni az adott alanyfajta sajátosságait, valamint a talajadottságokat és a vízgazdálkodási lehetőségeket.